

ACTITUDS DELS BARCELONINS ENVERS ELS IMMIGRANTS D'ALTRES CULTURES

TONI RAMON, INITS, S.A.

mor

Enquesta realitzada per INITS S.A., l'any 1991, sobre una mostra de la població de Barcelona de més de 15 anys, per encàrrec del Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

Objectius i metodologia

L'estudi pretenia assolir els següents objectius:

–Valorar el grau de coneixement que la població autòctona té sobre altres realitats culturals a través de contactes directes o indirectes.

–Conèixer l'opinió sobre l'arribada de nous col·lectius de gent diferenciada procedents d'altres cultures.

–Valorar les actituds davant d'aquest fenomen i d'aquestes persones.

–Facilitar, com a objectiu final, als responsables tècnics i polítics, els elements necessaris per tal que puguin elaborar pautes d'intervenció davant d'aquest tema.

L'instrument metodològic de base per fer aquest estudi ha estat l'anàlisi de la informació recollida a través d'una enquesta sobre la percepció i les actituds que la població barcelonina manifesta envers els estrangers.

L'enquesta ha estat complementada amb treball de gabinet, consistent en la recerca i l'anàlisi d'informacions ja existents, bibliografia i documentació nacional i estrangera, que ha estat bàsica per a la confecció de l'esmentada enquesta i la seva posterior anàlisi.

La mostra utilitzada la componien 900 persones residents a la ciutat de Bar-

celona, d'edat superior als 15 anys. El marge d'error mostral és del +3,25, amb un nivell de confiança del 95%. El treball de camp es va fer durant els mesos de maig i juny de 1991.

Conclusions principals

En l'anàlisi d'altres estudis i documentació que hem utilitzat com a treball de gabinet per situar la problemàtica de la immigració estrangera a Barcelona, s'ha constatat que aquesta població està molt poc representada a la ciutat (segons les dades del padró de 1991 la xifra global d'estrangers residents a Barcelona és de 23.329 persones, cosa que significa un 1,4% sobre el total de la població). Aquesta és una dada que cal tenir en compte, ja que posa de manifest que la població barcelonina és encara relativament homogènia.

La immigració estrangera massiva a Barcelona és encara desconeguda. En aquest context, l'estudi s'avança al problema i estableix un punt de partida sobre el qual fer un seguiment de l'evolució del tema. Potser per la novetat del tema es detecta una manca d'opinió formada respecte als col·lectius diferenciats dels barcelonins.

La manca d'informació sistematitzada i les confusions terminològiques i geogràfiques compliquen enormement l'anàlisi dels posicionaments de la població. A això s'afegeix una falta de conceptualització dels col·lectius diferenciats que, no només dificulten la diagnosi, sinó també les actuacions.

Totes aquestes confusions se sumen a una manca de pràctica de la cultura de la diferència dels barcelonins, que dificulta l'acceptació i l'establiment de mecanismes de normalització dels nous immigrants.

La immigració no és un tema de preocupació prioritària entre els barcelonins, actitud lògica tenint en compte el baix percentatge d'estrangers que resideixen a la ciutat. Malgrat això, la percepció de presència d'estrangers que es té és molt superior al que indiquen les xifres demogràfiques.

Malgrat els posicionaments progressistes o neutres de caire teòric, la concreció indica que la població barcelonina denota certa por i preocupació per tot allò que és diferent i tendeix a rebutjar allò que, a més de ser diferent, considera que comporta problemes econòmics.

Els problemes racials preocupen poc el barceloní

En l'enumeració de problemàtiques que més preocupen els barcelonins, els problemes racials i la immigració estrangera els preocupen relativament poc.

Així mateix, en preguntar per quines causes val la pena arriscar-se, la igualtat entre races només és esmentada per una quarta part de la població, mentre que altres causes, com ara la protecció de la natura, els drets humans i la pau del món, són assenyalats per més de la meitat dels enquestats.

Hi ha una percepció sobredimensionada de la immigració estrangera

La població enquestada té una percepció sobredimensionada de la realitat quantitativa de la població immigrada. Aquesta percepció està en relació directa amb l'espai territorial sobre el que s'opina: com més gran és aquest, més immigrants es considera que hi ha, i a mesura que es delimita el territori, es rebaixen les dimensions.

El fet d'opinar més segons l'audiència que de l'experiència comporta aquesta sobredimensió de la realitat en aquells espais que no formen part de la vivència quotidiana.

La imatge que es té dels immigrants estrangers tendeix a ser negativa

En la determinació d'estereotips per qualificar els immigrants, els enquestats n'han assignat en general més de negatius que de positius, si bé amb diferències percentuals mínimes (19,4% - 18%).

Els col·lectius més desconeguts (sobre els quals costa més d'opinar) són per aquest ordre: hindús, filipins i els procedents de l'Europa de l'Est. Hi ha hagut, en canvi, poca dificultat en qualificar els gitanos, japonesos, alemanys i anglesos.

Els col·lectius als quals s'han assignat més estereotips positius, és a dir, els que millor imatge tenen per part dels barcelonins són, per aquest ordre, japonesos, italians i alemanys. En sentit contrari, és a dir, aquells grups poblacionals als quals de manera espontània els en-

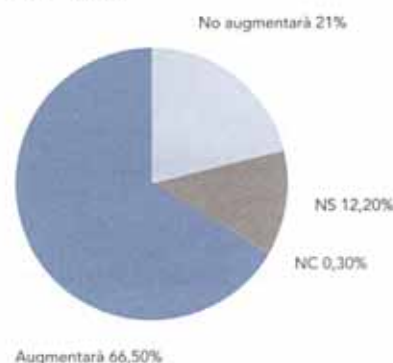
questats han atorgat estereotips negatius són, per aquest ordre, gitanos, marroquins i francesos.

L'increment de la immigració es produirà per raons econòmiques

Tots els estudis que hem revisat, com també la diferent documentació consultada, coincideixen a assenyalar que es produirà, en un futur proper, un increment de la immigració, provinent sobretot dels països del Magreb. L'opinió dels barcelonins coincideix amb les consultes efectuades: la majoria dels enquestats ho han assenyalat, s'ha donat un increment de respostes afirmatives en aquest sentit d'aquells col·lectius que han viscut l'emigració de prop.

Els barcelonins opinen que la immigració augmentarà i que provindrà bàsicament del Magreb, l'Àfrica Negra, Sudamèrica i Europa de l'Est.

OPINIÓ SOBRE L'INCREMENT DE LA IMMIGRACIÓ

CAUSES QUE PROVOQUEN MIGRACIÓ (RESPOSTA MÚLTIPLE)

	Freqüència	%(1)	%(2)
Crisis econòmiques	690	39,1	76,7
Conflictes bèl·lics	248	14,1	27,6
Manca de llibertats polítiques	232	13,1	25,8
Violació dels drets humans	115	6,5	12,8
Tensions racials	62	3,5	6,9
Tensions religioses	27	1,5	3,0
Altres causes	30	1,7	3,3
NS/NC	363	20,5	40,3
Total	1767	100,0	40,3

(1) Percentatge segons el nombre total de respostes donades
(2) Percentatge segons les 900 persones enquestades

Opinió de l'increment de la immigració

Les causes que provoquen la immigració són de caire econòmic per a un 76,7% dels enquestats. Els conflictes bèl·lics i la manca de llibertats polítiques són les causes que segueixen en opinió dels enquestats, si bé en percentatges molt més baixos (27,6% i 25,8% respectivament).

Hi ha elements de preocupació en la visió de les conseqüències de la immigració

Sobre de si els immigrants són o no són un problema per a la ciutat de Barcelona, les opinions es mostren dividides. Un 42% considera que sí que són un problema i un 51% opina el contrari.

Els enquestats han manifestat majoritàriament que els immigrants comporten millores i perjudicis, si bé un significatiu 25% s'ha decantat clarament cap a considerar que comporten perjudicis. Els enquestats que han manifestat que comporten beneficis representen un 18% de la mostra.

Com a principals perjudicis s'han assenyalat els següents: ocupen llocs de treball, comporten inseguretats ciutadana i generen problemes racials i socials.

En la definició de les millores que comporten s'han esmentat: enriquiment cultural, enriquiment econòmic i que fan les feines més dures.

Què comporten els immigrants a la ciutat de Barcelona?

Ens trobem, doncs, que majoritàriament es considera que la immigració augmentarà, i que la quarta part de la població amb la qual hauran de conviure els immigrants considera que aquesta convivència els pot comportar perjudicis.

La convivència no es preveu fàcil

De fet, i això va molt lligat amb el que s'acaba d'assenyalar, la meitat de la població enquestada ha manifestat que els immigrants han d'adoptar els costums del lloc d'arribada. En aquest cas, els nostres.

Tot i això, un 54,2% dels enquestats ha manifestat que és bo que vinguin immigrants. El que ja no consideren tan bo és que es quedin a viure, si bé les diferències percentuals són de l'ordre del 5% (48,6%).

Continuant amb la convivència entre els dos col·lectius, els enquestats han manifestat que aquesta és positiva en un 75%. Al costat d'aquesta xifra majoritària, hi ha un 15,3% que ha manifestat d'entrada que la convivència entre persones d'altres races o ètnies és negativa.

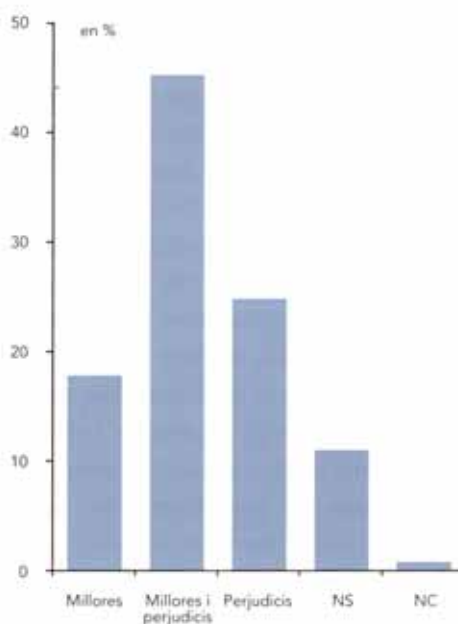
El grau de dificultat per conviure fa rebaixar les xifres afirmatives i augmentar les negatives: un 58% ho considera fàcil i un 30% ho considera difícil. La percepció de dificultats de convivència s'incrementa en preguntar-los quina població no voldrien mai com a veïns; les respostes es concentren sobre alguns

col·lectius: magrebins (32,7%), gitanos (30,8%), àrabs (17,7%), cap estranger (5,3%).

La vinculació familiar (per casament) dels fills dels enquestats amb immigrants segueix la tònica assenyalada. Un 46,8% dels enquestats es declara contrari a una vinculació familiar amb aquests immigrants. D'altra banda, li agradaria molt o li agradaria bastant a un 27,4%.

Corroborant la dificultat de relació que manifesten els enquestats, ens trobem que menys d'un 10% de la població enquestada manifesta tenir amics d'altres països. Aquest percentatge es redueix a menys del 4% per als que manifesten tenir amics d'altres races i/o ètnies.

QUÈ APORTEN ELS IMMIGRANTS A LA CIUTAT DE BARCELONA?

Malgrat això, prop d'una quarta part de la població, un 22%, considera que els immigrants tenen els mateixos drets que els nadius. Els que consideren que són diferents es manifesten a favor d'ampliar-los (56%), mentre que un 13% considera que s'han de limitar (88 persones).

La posició econòmica és determinant

Hi ha un fet cabdal que s'ha posat de manifest en diverses fases de l'estudi. La població enquestada considera majoritàriament que la discriminació cap als estrangers es deu més a la seva posició econòmica que a la resta de característiques (raça, ètnia, país, etc.). Per tant, es pot deduir que el rebuig es basa en la baixa capacitat econòmica d'alguns immigrants.

La discriminació envers els estrangers es deu més a la posició econòmica que a la seva raça, religió o nacionalitat.

L'experiència laboral ha resultat positiva

Un 6% de la població enquestada (54) té o ha tingut una persona estrangera contractada a la llar. Aquestes persones contractades són majoritàriament sudamericans (24%) i magrebins (20%). El tercer lloc és ocupat per filipins, amb un 14,8%.

En general, aquesta experiència ha estat positiva per a les persones que els han contractat. Així, un 81,5% es manifesta disposat a tornar a contractar una persona estrangera.

La manca d'informació és molt elevada.

La població en general manifesta un profund desconeixement de les mesures adoptades per l'Administració respecte els immigrants. Només un 13% ha manifestat conèixer-ne alguna, assenyalant majoritàriament l'establiment d'un termini per la legalització de la seva situació al país.

Coneixement de les mesures adoptades per l'Administració

Més del 80% de la població enquestada no coneix la llei d'estrangeria, mentre únicament un 18% manifesta conèixer-la, i d'aquests la majoria la consideren negativa per als immigrants (un 12% de la població global enquestada).

Només un 16,2% de la població enquestada ha manifestat conèixer alguna

organització de suport als immigrants, i únicament un 8,2% hi ha col·laborat alguna vegada. Malgrat això, un 86% valora positivament que n'hi hagi.

Un dels elements essencials d'informació són els mitjans de comunicació. En aquest sentit, la majoria d'enquestats opina que els mitjans de comunicació ofereixen una imatge imparcial dels immigrants. De totes maneres, són molts més els que consideren que la imatge dels immigrants que donen els mitjans de comunicació és negativa per als immigrants (29%) que els que consideren que és positiva (13%).

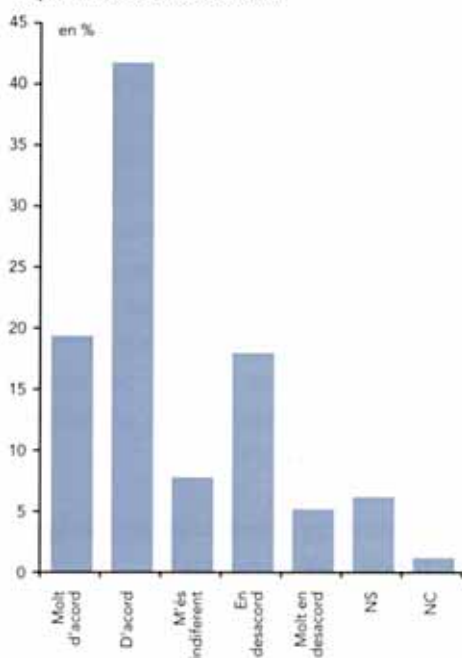
Els elements diferenciadors en les actituds dels enquestats

Hem vist fins ara les opinions que ha nivell general expressen els barcelonins. Passem tot seguit a comprovar si es produeixen diferències d'actitud segons

CONEIXEMENT DE LES MESURES ADOPTADES PER L'ADMINISTRACIÓ

	Freqüència	%
Sí	121	13,4
Demandar la documentació als immigrants estrangers	3	2,5
Termini per legalitzar-se	73	60,3
Enviar aliments/medicació	2	1,7
Altres respostes	29	24,0
NS/NC	14	11,6
No	765	85,0
NS/NC	14	1,5
Total	900	100,0

LA DISCRIMINACIÓ ENVERS ELS ESTRANGERS ES DEU MÉS A LA POSICIÓ ECONÒMICA QUE A LA SEVA RAÇA, RELIGIÓ O NACIONALITAT

les diferents característiques de les persones que han estat enquestades.

En tractar diferents aspectes s'han detectat opinions diverses. Hem volgut esbrinar quins col·lectius manifestaven actituds diferenciades de la resta.

Segons els diversos aspectes tractats, que s'han mostrats diferenciadors d'actituds, i les diferències porcentuals que s'han donat en les diferents categories, s'estableixen tres esglaons segons el grau d'importància. En primer lloc se situen el nivell d'instrucció i el nivell d'ingressos i en menor mesura l'edat com aquelles varibles que mostren una actitud més determinant envers els col·lectius diferenciats. Al costat d'aquests dos

elements, la pròpia experiència migratòria o el posicionament ideològic indiquen una certa diferenciació d'actituds. La situació laboral, el sexe i la religió no semblen característiques determinants en les opinions respecte als col·lectius d'altres cultures.

El nivell d'instrucció

Aquesta característica de la població sondejada és la que s'ha mostrat més determinant a l'hora de valorar en un sentit o altre les persones amb característiques diferenciades. Així, tant pel que fa a la percepció com a actitud, manifesten unes opinions més negatives les persones que tenen un nivell d'instrucció de primària o inferior davant l'actitud més positiva de les persones que disposen de nivell d'instrucció superior.

El nivell d'ingressos

Tot i que el nivell de significació de les respostes disminueix a causa de l'àmplia població que no indica el seu nivell d'ingressos, aquesta variable també s'ha mostrat determinant, posant-se de manifest que a més baix nivell d'ingressos més negativa és l'actitud envers les persones amb característiques diferenciades.

L'edat

Al llarg de l'estudi s'ha pogut observar l'existència d'una relació directa entre les opinions i l'edat de les persones enquestades que les manifesten. Així, les

persones més grans de 45 anys, i sobretot les situades en la franja de més grans de 54 anys, manifesten unes actituds menys favorables envers els col·lectius diferenciats.

L'experiència pròpia

Es denoten algunes diferències entre les opinions de les persones que han viscut l'emigració i les que no ho han fet, a l'hora de valorar en diferents aspectes la població immigrada. Hem constatat, però, que aquesta variable es situa molt per sota de les esmentades anteriorment.

El posicionament ideològic

El posicionament ideològic manté alguns elements diferenciadors, tot i que en el nostre cas es manifesten en la mesura que altres estudis han detectat. Així, es denoten diferències entre les persones que s'han autoqualificat com d'esquerres respecte de les que ho han fet com de dretes, en el sentit que les primeres valoren més positivament els immigrants. Les altres dues opcions, així mateix autoqualificades "apolítiques" i "centre" oscil·len segons els elements plantejats.

Com ja hem esmentat anteriorment, les variables sexe, situació laboral i religió no semblen característiques determinants en les opinions respecte als col·lectius d'altres cultures. **!**